

משה חיים פלח

- 1..... בגדרי חזקת ממון
- 6..... בגדרי דין חזקה
- 10..... בגדר שיעור שהייה דרבי שמעון

בגדרי חזקת ממון

דאיכא למימר מגו כיון דעכשיו היא מכחישתו ומסייעא ליה חזקה דאין אדם עורח צסעודה ומפסידה לא אמרי' מגו צמקום חזקה, ואף על גב דצעיא היא צפ"ק דצבא צתרא אי אמרינן מגו צמקום חזקה או לא, הני מילי לאוקומי ממונא אצל מגו לאפוקי ממונא צמקום חזקה צבה ליכא מאן דאמר עכ"ל, אולם גדר הדצרים לריך ציאור, דכיון דמיגו צעלמא מהני אף להוליא, וכמו כן אמרינן מיגו צמקום חזקה, אמאי מיגו צמקום חזקה לא מהני להוליא.

והנה לקמן (יג) תנן הנושא את האשה ולא מלא לה צתולים היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדך והוא אומר עד שלא ארסתיך והיה מקחי מקח טעות ר"ג ור"א אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיח לנו חיים אלא הכי זו צחצקת צעולה עד שלא תתארס והטעתו עד שתצוה ראיח לדצריה, ובגמ' אמרינן לימא דפליגי צפלוגתא דצרי ושמא צרי עדיף או לאו צרי עדיף, ומשני אמר לך רב נחמן אנא דאמרי אפילו כרצן גמליאל עד כאן לא קאמר ר"ג התם אלא דאיכא מגו אצל הכא מאי מגו איכא אי נמי עד כאן לא קאמר רצן גמליאל התם אלא דאמרינן אוקמה אחזקה אצל הכא מאי חזקה אית ליה להאי.

אמר רב יהודה אמר שמואל האומר פתח פתוח מלאתי נאמן להפסידה כתוצתה, ותמכה תוס' דאמאי לא מהימנא צמיגו דאי צעיא אמרה מוכת עץ אני תחתך, ותירלו תוס' דהוי מיגו צמקום חזקה דאין אדם עורח צסעודה ומפסידה, ואע"ג דהויא צעיא דלא איפשיטא צפ"ק דצ"ב (ב) ג) אי אמרי' מיגו צמקום חזקה שמא חזקה דהכא עדיפא, ועוד תירלו תוס' דהוי מיגו להוליא.

אולם הרמב"ן צ"ב (ג) וצריש צ"מ (ג) נטה דמיגו להוליא אמרינן, וכמו כן לא ניחא ליה הכא צאידיך תירולא דתוס' דהוי מיגו צמקום חזקה כיון דלא איפשיטא [ואף דהרמב"ן גופיה צקידושין (סד) כתב כתוס' דאין כל החצקות שוות, אך הכא בצר תמכה האחרו' ע"ד תוס' דהא חזינן דהך חזקה גריעא ולא מהניא אלא לכתוצה דרצנן, ולא מסתבר דאלימא מחזקה דאין אדם פורע תוך זמנו דהתסן ולהכי תירן הרמב"ן וז"ל ואיכא למימר כיון דחזקה אין אדם עורח צסעודה ומפסידה כל צרי וצרי לא אמרינן מגו לאפוקי ממונא מיניה עכ"ל, והיינו דנהי דמיגו להוליא אמרינן, ואף אי מהני מיגו צמקום חזקה, מ"מ מיגו צמקום חזקה לא מהני לאפוקי ממונא, וכן מצוחר צרשצ"א צשס הרמב"ן, דמתחילה הציא תי' התוס' דמיגו לאפוקי ממונא לא אמרינן, ושזו הציא תי' הרמב"ן וז"ל ורבינו ל"ר תירן אף על גב

א"כ עליה להביא ראיה שנתקיים התנאי, ואמאי לא מהימן אלא חי כתוצאה דרבנן [וכן אמאי בעינן לחזקה].

ותירץ הרמב"ן צ"ד דרכים וז"ל ואיכא למימר כי אלטריריכי להאי טעמא ה"מ בצרי וצרי כגון דאמרר בתולה שלימה נבעלתי דמדינא איבי מהימנא לדדידיה איכא למימר שמא הטב או לא קים ליה שפיר ועוד דאיכא גבא מגו דחי בעיא אמרר מוכת עץ חני תחתיך דלא מזי מחיש לה הילכך איבי מהימנא מדינא אלא שהם האמינוכו, ויש לומר דהכא כיון דרוצ נשים בתולות נשאות ואיכא נמי חזקה דגופה הולכין אחר רוצ ואחר חזקה, והכי איתא צירושלמי פ"ג, אלא דרבנן הימנוכו הואיל וקאמר צרי לי עכ"ל, הרי דצדך הב' נקט הרמב"ן דכיון דאיכא רוצא וחזקה מהני לאפוקי ממונא, אך בדרך הא' נראה לכאורה דנקט דלא מהני רוצא וחזקה להוליא ממון, ויעוין בצעב"מ (לקמן ע"ג) דנקט נמי דמהני רוצא וחזקה להוליא ממון, ודימה צעל המאור להא דמהני צרי ושמא צירוף חזקה ויעוין במלחמות וצ"ר שס, אך מדצרי הרמב"ן הכא נראה לכאורה דלא פסיקא ליה דמהני רוצא וחזקה, ול"צ גדר הליורף ויסוד הנידון.

ונראה לבאר, דהנה צעיקר דין מוחזק ציארר באחר' דתרי דיני איכא, האחד דין חזקה ממון, דהויא חזקה המכרעת, ויעוין בתוס' רי"ד (קידושין ע"ג) דנקט דחזקה ממון מטערפת לדין תרתי לריעותא, וכן נקטו בק"ה"ח (ס"ג נ"ד סק"ה) ועוד אחר', ומצואר דהויא חזקה המכרעת, וכן הוכיחו האחר' מכ"ד, וזכו דינא ד"אוקי ממונא בחזקה מריב"א אך מלצד זה איכא דינא ד"המוליא מחצירו עליו הראיה" וצפשוטו יסודו מדין זכות המוחזק.

ולקמן (כ"ג) נחלקו הראשונים בתרי ותרי צחד צבא צגלנותא, דשיעת התוס' דמוקמינן

ומבואר בגמ' דאף למ"ד צרי ושמא לחו צרי עדיף, מ"מ היכא דאיכא נמי מיגו או חזקה מודה דצרי ושמא צרי עדיף [דצפשוטו הכ' מגו וחזקה נמי לא מהני אלא צירוף צרי ושמא (ויעוין לקמן ע"ג) ואכמ"ל] ולריך ציארר גדר הדברים, דכיון דצרי ושמא לחודיה לא מהני, והך חזקה ומיגו לחודייהו לא מהנו, היאך מהני צירוף תרוויכו.

והנה צהא דלא סגי התם צמיגו לחוד ובעינן נמי לצרי ושמא ציארר הראשונים [יעוין צעטמ"ק שס (צ"ט ש"ט יש"ה) וצמרדכי ריש צ"מ (ס"ה ט"ו) ועוד] משום דהוי מיגו להוליא, ומצואר דצרי ושמא צירוף מיגו מהני להוליא, ול"צ גדר הדברים.

ויעוין עוד בצעב"א לקמן (י"ג, ע"ג) וצקידושין (י) (ה) שהקשה דמאי מיגו איכא התם והרי חי טענה מוכת עץ נמי לא מהימנא, ות' דמ"מ כיון דעענת מוכת עץ עדיפא לה עפי דלא פסלה נפשה מכהונה, מהני הכ' מיגו צמקוס צרי ושמא דוקא, אך צמקוס צרי וצרי לא מהני הכ' מיגו, ומצואר דהוי מיגו גרוע ומהני רק צירוף צרי ושמא, ול"צ גדר הדברים.

והנה לקמן צסמוך (י) (ה) איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל משום רבי שמעון צן אלעזר חכמים תקנו להם לצנות ישראל לצתולה מאתים ולא למנה מנה והם האמינוכו שאם אמר פתח פתוח מלאתי נאמן א"כ מה הועילו חכמים צתקנתם אמר רבא חזקה אין אדם עורה צסעודה ומפסודה ויעו"ש צרש"י וצרה', ומצואר דלא מהימן אלא משום דכתוצאה דרבנן ומשום חזקה דאין אדם עורה צסעודה ומפסודה, ולמ"ד כתוצאה דאורייתא לא מהימן [וכן דעת כמה ראשונים דלענין תוספת כתוצאה לא מהימן] ותמהו הראשונים [יעוין צרמב"ן רש"א ריעב"א ור"ן] דכיון דלא כתצ לה אלא על מנת לכונסה בתולה,

להוליא מחזקת ממון, דכיון דחזקת ממון מכרעת וליכא ספק לפנינו, לא סגי צכה טענה להוליא, אלא דכיון דצכל מיגו איכא נמי הוכחה דמה לי לשקר, הכ הוכחה מהניא לגרע את חזקת הממון, ונהי דאכתי לא מפקינן ממונא מספיקא, אך כיון דליכא הכא הכרעה דחזקת ממון, שפיר מהני כח הטענה להוליא [ואף אי לא צטלה חזקת הממון לגמרי, מ"מ ליכא צזה דין הכרעה].

ומעתה יש לבאר, דהיכא דאיכא חזקה כנגד המיגו, הרי הכ חזקה קיימא כנגד הכ הוכחה דמה לי לשקר, ושוצ לא מהניא הכ הוכחה לגרע את חזקת הממון, וממילא הדר דינא דלא סגי צכה הטענה גרידא לאפוקי מחזקת ממון.

וכן יש לבאר גדר הלירוף דברי ושמה עם חזקה, וצרי ושמה עם מיגו, דהנה צטעמא דריו"ח ור"ג דברי ושמה לאו צרי עדיף איתא לקמן (יג ז) משום דאוקי ממונא בחזקת מריה, וציארו האחרר' דהיינו משום דין חזקת ממון דהויא חזקה המכרעת, אך צמקום דאיכא חזקה, הרי הכ חזקה קיימא כנגד חזקת הממון ומרעא לה, אלא דאכתי לא מפקינן מספיקא, אך צזה שפיר מהני כח הטענה דברי ושמה להוליא, וכן היכא דאיכא מיגו צהדי צרי ושמה, הכ הוכחה דמה לי לשקר מהניא לגרע את חזקת הממון וכנ"ל, ושוצ מהני כח הטענה דברי ושמה להוליא^א.

ליה חזקת כשרות ומכניא עדותו אף להוליא ממון, אך שיטת רש"י והרי"ף ודעמייבו שם דלא מוקמינן ליה בחזקת כשרות עכ"פ לענין להוליא ממון, ויעוין צמלחמות שם דציאר וז"ל כמה גדולים דצרי רצינו הגדול ז"ל דאע"ג דאיכא לאוקמיא אחזקה חזקה דממונא עדיפא דאי נמי שקולין נינהו לא עזדינן עוצדא לאפוקי ממונא מחזקת מאריה עכ"ל, וכן צחידושי הרמצ"ן שם ציאר וז"ל ודצרי רצינו אלפסי ז"ל עיקר דלעולם הכ חזקה דממונא בחזקת מאריה מכרעא עפי שהיא שצ ואל תעשה עכ"ל יעוין שם.

ומבואר דצצרי הרמצ"ן, דאף צמקום דליכא הכרעה דחזקת ממון, כגון דאיכא חזקה אחריתי כנגדה, מ"מ אכתי לא עזדינן עוצדא לאפוקי ממונא [ויתכן דזהו יסוד דינא ד"המוליא מחצירו עליו הראיה" ויתכן דמכח זה חיללא זכות ודאית למוחזק להחזיק את הממון תחת ידן].

והנה צעיקר דין מיגו חקרו האחרר' אי יסודו הוכחה וראיה דמה לי לשקר, או דיסודו דין כח הטענה, והאריכו צזה, ויתכן דתרוויכו איתנייהו.

ומעתה יש לדון לבאר דברי הרמצ"ן, דאף דאמרינן מיגו להוליא, וכמו כן אף אי מהני מיגו צמקום חזקה, מ"מ מיגו להוליא לא מהני צמקום חזקה, דיש לומר דהרמצ"ן מודה צמקלא דצצרי החוס' דמיגו דכח הטענה לא מהני

^א **והנה** הרמצ"ן צצ"ב (ז צ) כתב להוכיח דמיגו להוליא אמרינן ממיגו דרצן גמליאל וז"ל ומיכו קשיא לי הדיא סוגיא דצריש פרק האשה שנחאלמנה (טו ה) דקאמרינן נחמנת אשה לומר מוכת עץ אני וגוצה מאתים משום מגו, ואף על גב דצרי יהושע צהאי מגו פליג הא צעינן צגמרא מאי טעמא ומפרשינן משום טעמא אחרניא כדמפרש התם, אלמא לכולי עלמא שמיא מגו ומפקינן ציה ממונא עכ"ל, ולכאורה לריך ציאור דהיאך הוכיח מהתם, ובה צגמ' התם אמרינן להדיא דלא מהני אלא צצירוף צרי ושמה, וכדאיתא התם טעמא דאיכא עדים הא ליכא עדים צעל מהימן לימא תנן סתמא דלא כרצן גמליאל דאי ר"ג הא אמר איבי מהימנא אפילו חימא רצן גמליאל עד כאן לא קאמר ר"ג התם אלא צצרי ושמה אצל הכא צצרי וצרי לא אמר, הרי להדיא דכך מיגו לא מהני אלא צצירוף צרי ושמה, וא"כ חזינן איפכא דצמיגו גרידא לא סגי להוליא, ונהי דליכא קושיא מהתם ומשום דשאני התם דהוי מיגו גרוע וכנ"ל, אך כילד הוכיח הרמצ"ן מהתם דאמרינן מיגו להוליא, ולמשנ"ת יש לדחוק דכוונת הרמצ"ן להוכיח עיקר היסוד דמיגו דמה לי לשקר מהני לגרע חזקת ממון, ושוצ מהני כח הטענה דצרי ושמה להוליא, ומהתם למד הרמצ"ן למיגו גמור דאית ציה נמי כח הטענה אלא דהוא סתום צצצרי הרמצ"ן.

ככל חזקות וכג"ל אך לא מהני רוב כנגד דינא ד"המוליא מחזירו עליו הראיה" דיסודה משום זכות המוחזק.

אולם הקל"ח שם כתב לבאר באופן אחר טעמא דלא מהני רוב כנגד חזקת ממון, משום דחזקת ממון אלימא מכל החזקות ועדיפא אף מרוב יעו"ש, ולפ"ז מבואר לכאורה דכלפי דינא דהמוליא מחזירו עליו הראיה שפיר מהני רוב לכ"ע [וכדסבר רב דאזלינן בממון צתר רובא] אלא טעמא דלא מהני היינו משום דחזקת ממון אלימא, ולא מהני רוב כנגדה.

ומצתה נראה לדון דצזח תלי נידון הראשונים אי מהני רובא וחזקה להוליא ממון, דלדרך הקל"ח דרוב מהני כנגד דינא דהמוליא מחזירו עליו הראיה, אלא דלא מהני כנגד דין חזקת ממון ומשום דהויה חזקה אלימתא, יש לומר דכל דאיכא חזקה כנגד חזקת הממון, נגרעה חזקת הממון, ושז מהני רוב כנגדה, אך אי יסוד הדין משום דרוב לא מהני כנגד זכות המוחזק ד"המוליא מחזירו עליו הראיה" ח"כ אף אי נגרעה חזקת הממון ע"י החזקה, מ"מ אכתי קאי דינא ד"המוליא מחזירו עליו הראיה" ורוב דלא מיקרי ראה לא מהני צזח.

והנה לקמן (ב) איתמר מנה לי צידך והלה אומר איני יודע רב יהודה רב הונא אמרי חייב ורב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור רב הונא ורב יהודה אמרי חייב צרי ושמא צרי עדיף רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור אוקי ממנא בחזקת מריה, ודקדקו האחרו' דיסוד דינא דצרי ושמא לאו צרי עדיף היינו מהלכתא דחזקת ממון דהויה חזקה במכרעת וכדאמרין "אוקי ממנא בחזקת מריה", אך בעירו צזח, דהא צר"פ הפרה (מו ה) אמר רב יהודה אמר שמואל זו דצרי סומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בדין המוליא מחזירו עליו

ומצתה מבואר מש"כ הראשונים דכיון דהוי מיגו גרוע [דצטענת מוכת עץ נמי לא מהימנא, אלא דמ"מ הויה טענה עדיפא כיון דלא פסלה נפשה מכהונה ואיכא הוכחה דאס איתא דמשקרא הויה טענה הך טענה דמעלייתא עפין לא מהני צפנ"ע במקום צרי וצרי אך מהני להצטרף עם צרי ושמא, דצבך מיגו הא ליכא כח הטענה כלל, אלא אית ציה הוכחה וראיה, ולהכי צעינן נמי לצרי ושמא דיסודו אלימות טענת הצרי.

ומצתה נראה לבאר הא דדנו הראשונים דדילמא רובא וחזקה נמי מהנו להוליא ממון, דהנה צעיקר דינא דק"ל דלא אזלינן בממון צתר רובא, תמכו האחרו' דהא ק"ל דרובא וחזקה רובא עדיף, ואמאי לא מהני רוב להוליא מחזקת ממון.

ומצינו צזח צ' דרכים, דהנה הקל"ח (סי' רפ סק"ג) הביא מדברי התרומת הדשן (סי' שט) דביאר וז"ל נראה דהא דק"ל אין הולכין בממון אחר הרוב היכא דאיכא חזקת ממון נגד הרוב, אף על גב דצטענא דוכתא אמרינן רובא וחזקה רובא עדיף, דשאני חזקת ממון דאית צה טעמא המוליא מחזירו עליו הראיה ורובא לא מיקרי ראייה עכ"ל, ויעוין צשערי ישר (ש"ג פ"ג) דביאר וז"ל דצספק ממון תלוי בצירור שכלי והשכל מחייב שזכות המוחזק עדיף מזכותו של התוצע אף אם הרוב מסייעו, שענין הרוב הוא חוק התורה ואין ללמוד מזה לדיני ממונות שיסודם ענין משפטי וחוקי התורה האמור לענין איסור והיתר, ולא דמי לדיני ממונות שמשפטם על פי מדת הזכות וראיות שכליות, ואם שגם על פי סברא הדעת נוטה שיזכה צזח מי שהרוב מסייעו, אבל זה רק במקום ששניהם אינם מוחזקים, אבל אם אחד מוחזק בחזקה גמורה סברת המוליא מחזירו עליו הראיה מיפסא כחו של המוחזק יותר ממה שיש כח זכות לכנגדו ע"י סיוע של רוב עכ"ל, והיינו דנהי דרובא מהני כנגד דין חזקת ממון [דהויה חזקה המכרעת

מחצירו עליו הראיה הוא דחוצת הראיה מועלת על הצא להוליא וממילא זכי המוחזק, דלעולם לריך לדון על מי מועלת חוצת הראיה וממילא זכי אידך, ובעלמא חוצת הראיה מועלת על המוליא, אך היכא דאיכא צרי ושמא, וצגוונא דהו"ל למידע, צכהאי גוונא אמרינן דאדרבה חוצת הראיה מועלת על הנתבע כיון דהו"ל למידע ונחי דאינו מחויב צראה ממש אך מחויב עכ"פ צענת צרי, ואי לא טעין טענת צרי זכי שכנגדן וכעין זה מזינו דדינא דמתוך שאינו יכול להשבע משלם, דדעת הרבה ראשונים דהיינו דוקא היכא דהו"ל למידע, וגם צזה יש לצאר כנ"ל, דיסוד הדין דצגוונא דהו"ל למידע חוצת הראיה מועלת עליו וממילא זכי שכנגדו [ויש להאריך צענין זה].

ומצתה מצואר היעצ, דצגוונא דהוי שמא גרוע דהו"ל למידע, י"ל דמודו כולי עלמא דלא שייך צזה דינא דהמוליא מחצירו עליו הראיה, דאדרבה צכה"ג מועלת חוצת הראיה [היינו חוצת טענה] על המוחזק, אלא דרבי יוחנן ורב נחמן סברי דאעפ"כ לאו צרי עדים משום ד"אוקי ממונא צחוקת מריה" וכיון דאיכא חזקת ממון המכרעת וליכא ספק לפנינו, לא מהני כח העענה דהצרי להוליא [דדוקא צמקוס דאיכא ספק לפנינו, אמרי' דהיכא דהו"ל למידע חוצת הראיה מועלת על המחזיק וממילא זכי אידך, אך צמקוס דליכא ספק כלל, אין מועלת עליו חוצת טענת צרי אף דהו"ל למידע] ור"ה ור"י דפליגי סברי דלא אמרינן הכא אוקי ממונא צחוקת מריה [ויתכן דסברי דמכח הדררא דצרי ושמא נגרעה חזקת הממון] אך צגוונא דשמא עוצ דלא הו"ל למידע, אף לרצ יהודה דסבר דלא אמרינן צצרי ושמא אוקי ממונא צחוקת מריה, מ"מ איתא לעמא ד"המוליא מחצירו עליו הראיה", דכיון דלא הו"ל למידע חוצת הראיה מועלת על הצא להוליא.

הראיה למה לי למימר זה כלל גדול צדין אלטריך דאפילו ניזק אומר צרי ומיזק אומר שמא המוליא מחצירו עליו הראיה אי נמי לכי הא דחתמר המוכר שור לחצירו ונמלא נגחן כו' רצ אמר הרי זה מקח טעות זיל צתר רוצא ורוצא דאינשי לרדיא הוא דצצני ושמואל אמר יכול שיאמר לו להשיטה מכרתיו לך ולא אזלינן צתר רוצא כי אזלינן צתר רוצא צאיסורא אצל צממונא לא אזלינן צתר רוצא אלא המוליא מחצירו עליו הראיה, הרי מצואר דיסוד דינא דצרי ושמא לאו צרי עדיף הוי מהלכתא ד"המוליא מחצירו עליו הראיה" [וכמו כן מדוקדק מהתם כדרך התרומת הדשן, דטעמא דלא אזלינן צממון צתר רוצא היינו משום הלכתא דהמוליא מחצירו עליו הראיה, ולא הוי מדינא דחזקת ממון כהקל"ח].

ותי' הגר"פ (בשיעורי כחוצת סי' ח' עמ' קיד) דהא כצר הקסו תוס' (יב צ ובכ"ד) דהכא סבר רצ יהודה דצרי ושמא לאו צרי עדיף, והתם צפרק הפרה רצ יהודה גופיה קאמר דזה כלל גדול צדין אתי לאתויי גוונא דצרי ושמא, ותירלו התוס' דיש לחלק צין צרי גרוע ושמא טוב לצין צרי טוב ושמא גרוע, ולא קאמר רצ יהודה דצרי ושמא צרי עדיף אלא צצרי טוב ושמא גרוע, וא"כ ניחא דהכא דמיירי צצרי טוב ושמא גרוע ואעפ"כ פטרי ריו"ח ור"נ אמרי' דטעמא משום "אוקי ממונא צחוקת מריה" אך צפרק הפרה דמיירי צשמא עוצ וצרי גרוע דצזה מודה רצ יהודה, אמרינן דטעמא משום "המוליא מחצירו עליו הראיה" [ויעוין שם ככל דצרי וכן צכ"ד].

ונראה לומר צצואור הדצרים וע"ד ה"ל דיסוד דין חזקת ממון הויא חזקת המכרעת, ויסוד דינא דהמוליא מחצירו עליו הראיה הוי מזכות המוחזק, דהנה צעיקר מה דחילקו התוס' צין שמא עוצ לשמא גרוע, יש לצאר דיסוד הדין הוא צדין חוצת הראיה, דיסוד דינא דהמוליא

בגדרי דין חזקה

[והיינו דאפילו אי נימא דמה דמורה החזקה שלא נעשית צעולה קודם האירוסין, חשיבא כמורה שנעשית צעולה אחר האירוסין, דהא חשיב חדא מילתא, והחזקה מורה לאחר את זמן הצעילה, מ"מ אין החזקה מורה אלא על מצב האשה, ולא על מעשה הצעילה].

אולם צעיקר היסוד דאין החזקה מועלת אלא לפסוק את הדבר שמורה עליו החזקה עצמה, אך אין החזקה מועלת להכריע דברים התלויים בחזקה, נחלקו האחרו', דהנה יטוין צש"ש (ש"ד פ"ג) דהציא ספיקא דגאוני צתראי צאחד ששחט שצבע צהמות ואחר כך נמלא צאחת שניקצ צית הכוסות ונתערצו העריפות כצשירות וקודם שנגולד הספק נמכר חליה של צהמה אחת בחזקת כשרות, מי נימא דגם חלי השני מותר מאחר דחליו הנמכר מותר מטעם כל דפריש מרובא פריש, ואנו יודעין צודאי שזה חליו השני וא"כ איך נחלק צהמה אחת לומר שהייה מותרת וחליה אסורה, או דילמא אדרצב הכל אסור, או דילמא צמאי דפריש איכא היתר רוב וצמה דותר קצוב ליכא היתר רוב ואף דהוי תרתי דסתרי, ומסיק הש"ש (שס פ"ד) דכיון דחזינן (לקמן יג א) דמאן דמכשיר צה מכשיר צצתה ושיעת התום' (צ ב) ודעמייהו דהיינו משום דחזקת האם מהני לצת [ומצואר צתום' שס דאף למ"ד דפליג חינו אלא משום מעלה דיוחסין אך מודה דמדינא חזקת האם מהניא לצת] ואמרין כיון דהאם בחזקת כשרות שלא נצעלה לפסול לה מהני חזקת האם להכריע גם לצתה וכשרה לקהל, וכיון דחזקת מהני לחליה שאין לו חזקה דומיא דאם לצת ואמרין דמהני חזקה נגד כולו, א"כ רובא דעדיף מחזקה מכל שכן דמהני רובא של החליה שפירש להכריע חליה השני דמותר יעו"ש.

אמר רבי אלעזר האומר פתח פתוח מלאתי נאמן לאוסרה עליו ואמאי ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק אין תחתיו ואם תמלא לומר תחתיו ספק צאונם ספק צרנון לא לריכא צאשת כהן ואיצעית אימא צאשת ישראל וכגון דקציל צה אצוב קידושין פחותה מצת ג' שנים ויום אחד, והקשו תוס' וז"ל וא"ת ונוקמה אחזקתה שהיא כשרה לכהונה ונימא דלחו תחתיו זינתה, ויש לומר דאדרצב הית לן למימר דהשתא נצעלה דאוקמה אחזקת הגוף שהיתה צתולה עכ"ל, והאחרו' עמדו ע"ד התום' מכמה טעמי, ומלינו צוב ד' קושיות חלוקות [וכן צ' קושיות שהן ד'].

דהנה צעיקר גדר דין חזקה, נקטו האחרו' דלא הויה צירור כלל, ומהאי טעמא נקטו כמה אחרו' דדין חזקה לא מהני אלא לענין הדבר שמורה עליו החזקה עצמה, אך לא מהני דין חזקה להוכיח על דבר אחר התלוי בחזקה, ומעתה הקשו האחרו' דהיאך מהניא הכא חזקת הגוף דהיתה צתולה למימר דנצעלה תחתיו, והרי החזקה אינה מורה אלא שלא נצעלה קודם האירוסין, אך אין החזקה מורה שנצעלה לאחר מכן, והרי איסור האשה חינו צמה דלא נצעלה קודם האירוסין, אלא צמה דנצעלה אחר האירוסין.

עוד תמכו האחרו' צאופן אחר וע"פ היסוד הני"ל, דהרי החזקה אינה מורה על מעשה הצעילה אימתי נעשה, אלא על גוף האשה אימתי נעשה צעולה, והרי אין החזקה מורה אלא דלא נעשית צעולה קודם האירוסין אלא אחריה, אך כשנצב לדון על מעשה הצעילה אימתי הויה, צזה ליכא הכרעת חזקה כלל, והרי דין האשה לא תלי כלל צמה דהויה צתולה או צעולה, ואם נעשית צעולה צלא מעשה צעילה אינה אסורה כלל לצעלה

מאיר מאי טעמא אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן מחייב היה רבי מאיר על שחיתתן משום נבלה מאי טעמא אמר רבי חמי הוהיל ורוב מעשיהן מקולקלים אמר ליה רב פפא לרב הונא צריה דרב יהושע ואמרי לה רב הונא צריה דרב יהושע לרב פפא מאי איריא רוב אפילו מיטוע נמי דהא רבי מאיר חייש למיטועא סמוך מיטועא לחזקה ואתרע ליה רובא כו' [ופירש רש"י סמוך מיטועא לחזקה שבהמה זו בחזקת איסור אבר מן החי היתה עומדת ולא נודע לך שנשחטה] והרי התם חזקת האיסור אינה מורה אלא דהבהמה קיימא באיסורה, אך לענין איסורא דאותו ואתו צנו הרי לא תלי באיסור הכשר אלא אי נעשה צבהמה מעשה שחיטה, והיאך תהני חזקת איסור דהבהמה להכריע דלא נעשה צבהמה מעשה שחיטה, ויעוין באחרו' (י"ד ס"י כח) ובזכרון שמואל (ס"ג ע"ג) ואכמ"ל.

ולדרך זו דחזקה מועלת להכריע אף על דברים אחרים התלוים בחזקה, לכאור' לא קשו כלל הכך קושיות, אלא כיון דהבניא החזקה להכריע דלא נעשית צעולה קודם האירוסין, ממילא איכא הכרעה דמעשה הצעולה נעשה תחתיו.

אולם הגרש"ש צשער"י (ש"צ פ"ו ופ"ז) מסיק דחזקה אינה מכרעת את הספק לענין דין אחר לדין ציה חזקה והאריך לדחות דברי הגרש"ש, וביאר דגדר חזקת האם מהני לכת היינו דלכת עלמה איכא חזקת האם יעו"ש [ויעוין עוד שם (פ"ח)] ולפ"ז לכאורה אכתי קשיא כנ"ל.

ועוד תמכו האחרו' צדברי התוס' מטעמא אחרינא, דכיון דנקטי' דחזקה לא הויא צירור, א"כ ליכא דין חזקה אלא צגוונא דאיכא נפק"מ לדינא צכך ספק, אך היכא דליכא נפק"מ צספק עלמו, לא חייל כלל דין חזקה, ומעתה אפי' את"ל דחזקה מועלת להכריע אף על דברים אחרים התלוים בה וכשיעית הגרש"ש ודעמייה צגדר חזקת

הרי דנקט הגרש"ש דדין חזקה מהני להכריע אף על דברים אחרים התלוים בה, וזהו גדר דין חזקת האם מהני לכת, וכן נקטו כמה אחרו', וכן מצוהר צמאירי (י"ג צ) וז"ל ר"ל שחזקה שלה מציאתו לומר שלכשר נצעלה ומאחר שכן אף בזה כשרה עכ"ל.

ויעוין עוד צש"ש (ש"צ פ"ג) דהוכיח מהא דאמרינן צפ"ק דחולין (ט א) אמר רב יהודה אמר שמואל העצה צריך שיצדוק צסימנים לאחר שחיטה כו' לא צדק מאי ר' אלעזר צן אנטיגנום משום רבי אלעזר צר' ינאי אמר ערפה ואסורה באכילה צמתניתא תנא נבלה ומטמאה צמשא, צמאי קמיפלגי צדרב הונא דאמר בהמה צחייה צחזקת איסור עומדת עד שידוע לך צמה נשחטה נשחטה הרי היא צחזקת היתר עד שידוע לך צמה נערפה מר סבר צחזקת איסור קיימא והשתא מתה היא ומר סבר צחזקת איסור אמרינן צחזקת עומאה לא אמרינן, וקיימא לן כמאן דאמר דמטמאה צמשא וכדמ' צרי"ף שם, וקשה אמאי מטמאה צמשא כיון דאין החזקה אלא מחמת איסורא דאינו צבות ומטולם לא היתה עמאה, והול"ל דלא מהניא החזקה אלא לאיסור ולא לעומאה [ויעוין צתוס' שם דאף מאן דמטמיה היינו משום דמדאורייתא שריא אף באכילה דאיכא רוב דשחט שפיר] אלא ע"כ דכיון דהספק צה מחמת שחיטה אס נשחטה כהוגן או לא, וכל דלא נשחטה כהלכה ממילא מטמאה צמשא כדון מתה, וכיון דעל ספק השחיטה אנו דנין דלא נשחטה מחמת חזקה דאינו צבות ממילא מטמאה צמשא יעו"ש.

ויעוין עוד צחולין (פ"ו א) חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות צינן לצין עלמן פטור מלכסות וכן לענין אותו ואת צנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם צינן לצין עלמן רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן וחכמים אוסרים ומודים שאם שחט שאינו סופג את הארבעים כו' צשלמא רבנן לחומר' אלא רבי

האם מהני לזבת, מ"מ היינו דוקא אם איכא נפק"מ צעיקר הספק וחייל דין חזקה, אך הכא הא לכאורה ליכא נידון האם נעשית צעולה קודם האירוסין, דזבא ליכא נפק"מ לדינא, וממילא לא חייל דין חזקה כלל.

וגם זבא יש להקשות בתרתי, חדא דכיון דאיסור האשה הוי מחמת שנצטלה תחתיו ולא זמא דלא נצטלה קודם האירוסין, נמצא דליכא נידון אי נצטלה קודם האירוסין, ועוד דכיון דדין האשה לא תלי צמ"צ האשה אי נעשית צעולה תחתיו או לא, אלא צ"מ מעשה הצעילה נמצא דליכא נפק"מ לדינא בנידון אימתי נעשית צעולה, וממילא לא חייל דין חזקה [והיינו דאילו היה נפק"מ דדין האשה אימתי נעשית צעולה, היה חייל דין חזקה לדון דלא נעשית צעולה קודם האירוסין, וממילא מכאן הוי מלין להכריע דנעשה מעשה הצעילה תחתיו, אך כיון דליכא נפק"מ צמ"צ האשה, לא חייל כלל דין חזקה].

ויעוין באבני נזר (י"ד ס"י שם אבג') ובחז"א (י"ד ס"י קטו סק"א) דעמדו בקושיא קמייתא כדרך הא' [דהחזקה מחזקת רק דלא נצטלה קודם אך אינה מחזקת דנצטלה תחתיו] ובחידושי הגר"ע בסוגין דעמד בקושיא קמייתא כדרך הב' [דהחזקה מחזקת רק על "מלצ האשה" אימתי נעשית צעולה אך לא על "מעשה הצעילה" אימתי נעשה] ובחידושי ר' שלמה היימן (ס"ד ד) דעמד בקושיא בתרייתא כדרך הא' [דליכא נפק"מ בנידון אי נעשית צעולה קודם וממילא לא חייל דין חזקה] ובח"ר ר' שמואל (ס"ס יב) דעמד בקושיא בתרייתא כדרך הב' [דליכא נפק"מ צ"מלצ האשה" אלא צ"מ מעשה הצעילה וממילא לא חייל דין חזקה, כ"נ מדצריין].

והנה זמא דנקטו האחרו' דל"ש דין חזקה אלא על מלצ הדבר, וכגון הכא על מלצ האשה אי נעשית צעולה, אך ל"ש חזקה על עמס המעשה

לדון דלא נעשה מעשה הצעילה, הנה לשון התוס' דידן אוקמה אחזקת הגוף שהיתה בתולה, אך לשון הרשב"א צמשתרת הבית (ב"ד ע"ג) דכל שאתה ממעיד אותה על חזקתה העמידנה בחזקה שלא נצטלה עד עכשיו שנמצאת צעולה ואין לומר שזמא לא תחתיו זינתה דכל שאתה ממשיך זמן חזקתה לא נצטלה עד שנתארסה עכ"ל, ונראה דאזיל הרשב"א לטעמיה לעיל (ג ט) ובכ"ד דשייכא חזקה דלא נעשה מעשה, והאחרו' נחלקו זבא אי חזקה אינה אלא דלא אירע שינוי בגוף הדבר, או דשייכא חזקה גם דלא נעשה מעשה [ויעוין בשערי ישר (ע"ג פ"ו) דנראה לכאורה דנקט דשייכא חזקה דלא נעשה מעשה שחיטה, אלא דכתב דצגוונא דודאי שחט וספק אי נשחטו רוב הסימנים ל"ש הכ חזקה, כיון דודאי נעשה מעשה יעו"ש עוד, אך יעוין שם (ב"פ"ו) שכתב דצמקוב ליכא חזקה דלא נעשה זבא מעשה המחסר, וכן צסקין ליכא חזקה שלא נעשה צו מעשה הפוגמו אלא איכא רק חזקת שלימות הגוף יעו"ש] ואכמ"ל.

ובחי' ר' שמואל (שס) כתב ליישב קושייתו, דאף דחזקת דין ליכא דין חזקה אלא צגוונא דאיכא חזקה על הספק עצמו, אך לענין חזקת הגוף יש לומר דצברי תוס' דחזקת הגוף מליא להכריע אף בצופן שאין הכרעתה על עמס הספק אלא דע"י ההכרעה יהיה ממילא צירור על הספק, דכיון דהחזקה מכרעת דלא נעשית צעולה קודם האירוסין, ממילא מוכרח דמעשה הצעילה נעשה אחר האירוסין יעו"ש [ועפ"ז כתב ליישב קושיית הגרע"א דנימא הכא תרתי לריעותא דברי צעולה לפניו, וכתב דחזקה דהשתא ליכא מעלה דחזקת הגוף ולעולם דינה כחזקת דין, וממילא זבא לא חייל כלל דין חזקה, כיון דדין האשה לא תלי צמ"צ האשה אי הויה בתולה או צעולה אלא צמעשה הצעילה].

אולם צעיקר כל הנך קושיות, הנה יעוין בשערי ישר (ע"ג פ"ד) דעמד ליישב קושיית הגרע"א

דנימא תרתי לריעותא, וכתב ליישב, דל"ש חזקה
 דהשתא אלא היכא דאיכא השתא לפנינו את הדבר
 הגורם את עלם הדין, וכגון צמקוב דמה דהוא
 חסר גורם את עלם הדין דאין המקוב ראויה
 לטבר, משא"כ הכא הרי מה דהויא צעולה אינו
 עלם האוסר, דמעשה הצעילה הוא האוסר,
 וצכה"ג ליכא דין חזקה דהשתא, והקשה דא"כ אף
 דין חזקה דמעיקרא לא שייך צזה, דהרי מה דהויא
 בתולה עד שנתארסה אינו גורם איסור, ותי'
 הגרש"ש דמ"מ מהניא החזקה לשלול דהביתר
 דלאו תחתיו, וממילא אסירא, והיינו דנהי דלא חייל
 דין חזקה להכריע דנצעלה תחתיו, אך הרי כיון
 דידעינן דנצעלה וחיישינן שמא נצעלה תחתיו, לא

מזינן להתירה אלא אם נקוט דנצעלה קודם
 האירוסין, וכלפי זה שפיר חייל דין חזקה לשלול הכ
 ד, וממילא הרי היא אסורה יעו"ש. וצזה מיושבות
 כל הנך ד' קושיות, דאף את"ל דלא חייל דין חזקה
 אלא בגוונא דאיכא נפק"מ צעלם הספק, הכא
 חשיב דאיכא נפק"מ לדינא צעלם הספק, דלשלול
 דהביתר גמי חשיב נידון ושייך צזה דין חזקה,
 וכמו כן אין אנו צריכין כלל להכריע מכח החזקה
 דנעשית צעולה תחתיו או דאירע מעשה הצעילה
 תחתיו, אלא סגי לשלול הכד דנעשית צעולה לאו
 תחתיו, וממילא אסירא דתו ליכא דהנעשה מעשה
 הצעילה קודם האירוסין [וישוין צחי' הגרנ"ע].

בגדר שיעור שהייה דרבי שמעון

ומשני מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הוא, הרי מצואר דמדאורייתא ליכא דין זדיקה כלל אלא לידע שאין הסכין מערפת, וא"כ מהו גדר הכ שיעורא דזדיקת סכין דאורייתא [ואף דאין הקושיא מוכרחת, ולמשנ"ת לעיל ללדד דהך שיעורא דרבנן דמסרו הכתוב לחכמים ניחא צפשיעות, אך למצואר דדברי הראשונים דהוי בכלל שיעורים הלכה למשה מסיני ק"ק].

ויחכן לדון לצאר צזא, דהנה בכתובות (י א) תניא כסף ישקול כמוהר הצתולות ומוהר הצתולות שיהא זה כמוהר הצתולות ומוהר הצתולות כזה מכאן סמכו חכמים לכתובת אשה מן התורה, ויעוין בחידושי הרמב"ן (ס"ט ק) שכתב וז"ל משמע דאפי' לרשב"ג אסמכתא דרבנן היא דהא סמכו קתני ואף על גב דכתובת אשה מן התורה קאמר הלכה למשה מסיני כמו שאר תורה שבצ"פ קאמר, כדאמרינן צמס' חולין מנין לזדיקת סכין לחכם מן התורה ואף על גב דמדברי קבלה גמר לה עכ"ל, ולפוי"ר מצואר מדברי הרמב"ן דאף אליבא דאמת זדיקת סכין [לחכם] הויה הלכה למשה מסיני כשאר תורה שבצל פה, והא דאמרינן מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, הנה צעירובין (ג ז) אמרינן גבי שיעורין דהלכתא נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי וכן צסוכה (ו א) הלכתא נינהו וקרא אסמכתא בעלמא הוא, אולם בצרכות (מא ג) איתא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, ולעיל נתבאר לדון דסוגיא דצרכות אזלא כמאן דאמר שיעורין דרבנן, אך יתכן עוד דכשם דמלינו דהלכה למשה מסיני מקריא "דברי סופרים" ה"ג מקריא "דרבנן".³

נפלה סכין והגזיכה נפלו כליו והגזיכה השחיו את הסכין ועף צא חצירו ושחט אס שהה כדי שחיתה פסולה רבי שמעון אומר אס שהה כדי זיקור, מאי כדי זיקור אמר רבי יוחנן כדי זיקרו של חכם אס כן נתת דצריך לשיעורין אלא כדי זיקור עצח חכם.

והנה דדברי הראשונים מצואר דשיעור שהייה הוי מכלל שיעורין הלכה למשה מסיני, יעוין צלשון הרמב"ן דעת הגאונים ז"ל ורצונו כן שהלכה כר' יוסי צ"ר חנינא, וכן כתוב בהלכות גדולות, ומשמע נמי דלא פליג נמי אשחיתה עוף לעוף אלא אי כשמואל ר' יוחנן אי כרב, ואף על גב דאיכו אמר דקה לדקה, דהכי אגמריה רחמנא למשה צשיעור שהיה כדי שחיתה צהמה ולא צעוף, הלכך שיעור שהיה כדי שיגזיכה וירצילנה וישחוט דקה לדקה ולעוף וגסה לגסה כו', וכ"ה צרשב"א ועוד.

ויש לעיין קלת, דהתינח לת"ק דשיעור שהייה הוי כדי שחיתה, ניחא דאיכא גדר צהך שיעורא מדאורייתא, אך לרבי שמעון דשיעור שהייה היינו כדי זיקור עצח חכם, וצפשוטו היינו כדי שיעור זדיקת הסכין וכדמסקינן לעיל (ב א) ולכאורה צ"צ גדר הכ שיעורא, דלפי פשוטו מדאורייתא ליכא דין זדיקת סכין, ואינו אלא היכ"ת בעלמא לידע דליכא פגם הקורע את הסימנים, וכדאיתא לעיל צפ"ק (י א) אמר רב חסדא מנין לזדיקת סכין מן התורה שנאמר ושחטתם צזה ואכלתם, ופרכינן פשיטא כיון דכי נקב עריפה צעיה זדיקה ומשני לחכם קאמרינן ופרכי' והאמר רבי יוחנן לא אמרו להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם

³ **ומצינו** עוד דרבנן מיקרי הלכה למשה מסיני, דצמסכת ידים (פ"ד מ"ג) תנן כשצא ר' יוסי בן דורמסקית אלא רבי אליעזר צלוד אמר לו מה חדוש היה לכם צצית המדרש היום אמר לו נמנו וגמרו עמון ומואצ מעשרים מעשר עני צצשיעית,

והנה צתורת כהנים (קדושים פרש' ד' פ"ע ה"ט) איתא והצדלתם מן הצהמה הטבורה לעמאה, לריך לומר זין פרה לחמור והלא כבר מפורשים הם, אם כן למה נאמר והצדלתם מן הצהמה הטבורה לעמאה זין טבורה לך לעמאה לך, זין שנשחט רוצו של קנה זין שנשחט חליו וכמה הוא זין רוצו לחליו מלא שיער, וצפ' שמיני (פרש' י' פ"ג ה"ז - ה) ולהצדיל זין העמא וזין הטבור לריך לומר זין פרה לחמור והלא כבר הם מפורשים אם כן למה נאמר ולהצדיל זין העמא וזין הטבור זין עמאה לך לעבורה לך זין שנשחט רוצו של קנה לנשחט חליו וכמה הוא זין רוצו לחליו מלא שיער, זין החיה הנאכלת וזין החיה אשר לא תאכל לריך לומר זין לצי לערוד והלא הם כבר מפורשים אם כן למה נאמר זין החיה הנאכלת וזין החיה אשר לא תאכל, זין עריפה כשירה לעריפה פסולה ע"כ, ויעוין בהעמק שאלה (פ' ממות שאלתא קמי) דציאר וז"ל קשה פשיעא דבלא נשחט כדין הרי הרי זו נצילה ואזרתו מפורשת, אלא הכי פירושו דכיון דכל שהוא המעריך והמכשיר א"כ לריך לצדוק אחר זמן ולראות אם לא טעה בו ומכאן הוא שלמדנו הא דאיתא הטבח לריך שיצדוק צסימנים אחר שחיטה בו זין סימני עריפה שאינו כשרה לסימני עריפה כשרה וה"פ אם אירע סימן

ולכאורה היה נראה מדברי הרמב"ן דליכא דין בפני עלמו דצדיקת סכין מדאורייתא הלכה למשה מסיני (ועוין לקמן) ולפ"ז יוחא שיעורא דרבי שמעון דשיעור שהייה הוי כדי צדיקת סכין, דצדאורייתא נמי שייך האי שיעורא'.

ולעיל (ט ה) אמר רב יהודה אמר שמואל הטבח לריך שיצדוק צסימנים לאחר שחיטה אמר רב יוסף אף אגן נמי תנינא ר"ש אומר אם שהה כדי ציקור מאי לאו כדי ציקור סימנין א"ל אביי לא הכי א"ר יוחנן כדי ציקור חכם א"כ נתת דצריך לשיעורים אלא כדי ציקור טבח חכם, ופירש רש"י כדי ציקור חכם לצדוק הסכין יעו"ש, אולם יעוין בפירוש המשנה צמתני' שכתב וז"ל ואמרו כדי צקור, אמרו כדי צקור טבח חכם כלומר שיעור שיצקרת את השחיטה לידע אם נשחט השעור הראוי או לאו עכ"ל, ויעוין בפסקי הרי"ד צסוגין שכתב וז"ל המורה פירש צדיקת סכין, וצפ' שני דתוספתא דחולין (ה"ג) תניא ר' שמעון אומר כדי ציקור צהמה, ואתיא הכ' מתניתא כדאמרין צפרק' דלעיל אמר רב יהודה אמר שמואל הטבח לריך שיצדוק צסימנין לאחר שחיטה עכ"ל ויעוין צשעמ"ק וצחח"ס וצחזון יחזקאל (צתוספתא ט).

צכב רבי אליעזר ואמר סוד ה' ליראיו וצריחו להודיעם לא ואמור להם אל תחשו למנינכם מקובל אני מרבן יוחנן צן זכאי ששמע מרבן רוצו מרצו עד הלכה למשה מסיני שטעמו ומוחצ מעשרין מעשר עני צצציעית, וכתב הר"ש שם וז"ל הלכה למשה מסיני לאו דווקא דאין זה מן התורה אלא כהלכה למשה מסיני, אך יעוין שם דהציא מהתוספתא דאיתא כך מקובלני מריצ"ז שקיבל מן הזוגות והזוגות מן הכציאים וצציאים מן משה הלכה למשה מסיני שטעמו ומוחצ מעשרין מעשר עני צצציעית וסיים הר"ש וז"ל וצציאים ממה שמעם דהלכה למשה מסיני ממש קאמר עכ"ל ויעוין צצחח"ר וצכמ"ל.

א' ובביצה (כח ג) איציעיל לבו מהו לבראות סכין לחכם ציום עוב רב מרי צציה דרב צצוזנא שרי ורבן אסרי רב יוסף אמר תלמיד חכם רואה לעלמו ומשחילב לאחרים, וצעל המאור שם ציאר וז"ל ולי נראה ראיית סכין כראיית צבור היא שמעצבת השחיטה ונראה כמתקן וכן את הדיון עכ"ל והרמב"ן צמלחמות שם השיג וז"ל ועטמו של צעל המאור ז"ל אינו דראיית סכין כראיית עריפה הוא וכשאר הבוראות שמתרות ציום עוב ואינו דומה לראיית צבור שהוא יולא מכלל קדשי מצח לפסולי המוקדשין צבתירה זו נמלא שהוא מחיר את האיסור ואם היה עטמו עיקר אף תלמיד חכם אינו רואה לעלמו עכ"ל ולכאורה דברי צע"מ מתצברים יותר אי איכא דין בפני דצדיקת סכין, וצמשה"ק הרמב"ן מראיית עריפה, יעוין ברמב"ן לעיל (ב' ג) וצמלחמות (ג צ מדפ"ד) דהציא דברי הירושלמי צצילה (פ"ג ה"ד) ר' יודן צעי דמאי מדצריהם ורואית ערפה מדצריהם כמה דתימר רואין את הערפה ציום עוב דכותה מפרישין את הדמאי ציום עוב, ולכאורה משמע דראיית עריפה נמי אינה הוראה צעלמא, ויעוין צתורת כהנים (שמיני פרש' י' פ"ג ה"ח) והוצא להלן וצכמ"ל.

העמאין וכמו שכתב הר"ם ז"ל על כרחינו יש לנו לחוש לכל אחד מהן ואפ"י הוא מעוטא זולתי לפרס וענינה בישוב שאין נמלאים שם כלל כו' יעו"ש].

ומבואר דאיכא דין דאורייתא לצדוק צסימנים אחר שחיטה, ולפ"ז ניחא גדר שיעור שהייה בדאורייתא אף להך מ"ד דכדי ציקור היינו ציקור סימנים.

[אלא דצמנ"ת דצברי הרמז"ן אכתי ל"ב, דהא בגמ' אמרינן דעלם הצדיקה הויא משום דמיטרפא ולענין צדיקה לחכס אמרי' דהויא משום כבודו של חכס ואהא אמרינן דמדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, והרי שיעור השחייה הוי כדי הצדיקה עלמא ולא כדי להראות לחכס, ועוד דלכאור' הא ודאי הוי מדרבנן ממש וכדאמרינן דהוי משום כבודו של חכס].

עריפות לריך צדיקה והבדלה אס היא עריפה או כשירה ולא לאוקמי על חזקה כיון שאירע ריעותא לפינוי כו' עכ"ל [ומעי"ז מלינו לענין צדיקה סימני טהרה, דיעוין צספר המלוות להרמז"ס (עשין קמט) שזנו לצדוק צסימני צהמה וחייה והוא שיהיו מעלים גרה ושוסעים שסע ואז יהיה מותר לאכלן והיותנו מלווין לצדוק אותן צאלו הסימנין הוא מלות עשה והוא אמרו יתצרך זאת החיה אשר תאכלו כו' ולשון החינוך (מ' קג) שלטונו לצדוק סימני צהמה וחייה כשנרצה לאכול מהם [ויעוין בלשון הרמז"ס (ריש הלכות מאכלות אסורות) מלות עשה לידע הסימנין שמצדילין צהן צין צהמה וחייה ועוף ודגים וחגבים שמותר לאכלן וצין שאין מותר לאכלן כו'] ויעוין צריצ"ש (סי' קצ) דכיון דאיכא מלוה לצדוק לא סמכינן ארובא וז"ל כיון שהתורה אותה לצדוק צסימנין שלא יהיה מכ"ד עופות

י' והנה שיטת רבינו יונה ודעמיה בצספק עריפות השקול לא מוקמינן על חזקה אלא אס איכא תלייה לביתר או דשכיח עפי לביתרא, ולכאורה להני"ל יתכן דהוי דין צספק עריפות דוקא, דמהך קרא ילפי' דצספק השקול לא מוקמינן אחזקה, ואף אי בעלמא מוקמינן אחזקה.